

7. Roadmap for a Renewed U.S.–Canada Partnership. *Prime Minister of Canada*. URL: <https://pm.gc.ca/en/news/statements/2021/02/23/roadmap-renewed-us-canada-partnership>

8. U.S. Relations With Canada – United States Department of State. *United States Department of State*. URL: <https://www.state.gov/u-s-relations-with-canada/>

Правдюк Ангеліна

Донецький національний університет імені Василя Стуса

БОРОТЬБА США ТА КНР ЗА ГЛОБАЛЬНЕ ЛІДЕРСТВО

Анотація. У статті висвітлено одну з найважливіших дилем сучасних міжнародних відносин – протистояння КНР та США за місце глобального лідера. Стаття містить аналіз зазначених проблем, що вимагають негайного вирішення.

Запропоновані найефективніші способи вирішення визначеної дилеми, надані рекомендації щодо покращення становища США станом на 2021 р.

Ключові слова: боротьба, США, КНР, лідерство, глобальність.

Annotation. The article highlights one of the most important dilemmas of modern international relations – the confrontation between China and the United States for the position of global leader. The article contains an analysis of these problems that require immediate solution. The most effective ways to solve a certain dilemma are proposed, recommendations are given to improve the situation in the United States by 2021.

Keywords: struggle, USA, PRC, leadership, globality.

Наявна система міжнародних відносин переживає глобальну фінансову кризу та пандемію COVID-19. Питання глобального лідерства вже стало звичною частиною порядку денного міжнародного співтовариства, а процеси, зазначені вище, лише посилюють інтерес до проблеми та відкривають вікно можливостей для зміни статусу-кво. Не секрет, що після розпаду СРСР, США вважалися глобальним лідером, який був здатним впливати на світову спільноту та визначати порядок денний для багатьох країн світу.

Однак за останні 30 років США пережили якісні зміни, що позначилися на їхньому глобальному лідерстві. Невдала війна в Іраку, відсутність чіткої політики щодо дій Російської Федерації, політика Дональда Трампа «Америка понад усе», велика кількість внутрішніх проблем – усе це стало приводом для інших великих країн до зміни власного статусу і їхнім вступом у боротьбу за глобальне лідерство. Такою країною на сьогодні є КНР. Поступові, але досить ефективні економічні реформи всередині дали можливість для розширення зовнішньої політики та поширення власного впливу. Зовнішньополітична дилема для США сьогодні полягає у тому, а що ж робити зі стрімким поширенням впливу КНР на Сході, Південній Америці та Африці? Вплив КНР у зазначених регіонах характеризується як економічною співпрацею, куди можна віднести збільшення товарообігу, потужне вливання китайських інвестицій, так і політичною, але досить, прихованою, так би мовити «невидимою».

Мета: виклад найефективніших варіантів політики, що зможуть допомогти Сполученим Штатам у формуванні визначеного курсу по співпраці з КНР.

Жодна дискусія щодо проблеми глобального лідерства в наш час неможлива без урахування Китайської Народної Республіки. Стрімкий економічний розви-

ток забезпечив можливість посилити міжнародний статус і дав шанс на входження КНР у ранг лідера глобального світу. Саме «економічне диво» Китаю, про яке розповідають як про панацею для бідних країн, стало причиною, чому КНР протягом двох десятиріч став однією із найбільших проблем для США.

Проблема полягає не лише у постійному зростанні китайської економіки, перевазі у торговельних відносинах двох країн, а й у поступовому та цілеспрямованому витісненню США з Азії, Африки, Південної Америки, та навіть Європи. Герберт Макмастер, один із колишніх радників із національної безпеки, дав досить чітке визначення планам КНР: «Китай націлений на проведення економічної агресії задля того, аби змінити наявний світоустрій, який допоміг сотням мільйонів людей вирватись із бідності». Упродовж останніх десятиріч Китай якісно змінив структуру інвестицій у країни третього світу або країни, що розвиваються. Непомітна, але не менш важлива діяльність КНР у поширенні власного економічного впливу, сьогодні дала можливість для конфронтації з США.

На сьогодні США знаходяться у досить сильному шоку, отриманому від КНР. Втрата наявного впливу досить сильно обмежила коло інструментів, які можуть бути застосовані, аби протистояти Китаю. Беззаперечно, США володіє найбільшою та найсильнішою армією світу, має досі потужних союзників, але це не може бути вагомим для Америки у боротьбі проти Китаю. Китай теж має досить потужну армію. До того ж останніми роками дуже багато вкладає в неї. Методи двох держав відрізняються, й методи КНР наразі видаються ефективнішими в довгостроковій перспективі.

Виходячи із вищезазначеного, можна поділити складову глобального лідерства на такі компоненти:

- економічна агресія КНР, що стрімко поширюється по всьому світу. Намагання витіснення США з регіону, створення нових торговельних мереж, без урахування Штатів;

- безпекова складова, що охоплює проблему Тайваню, мілітаризація КНДР, збільшення Китаєм власної військової потуги, небажання підписувати військові угоди (наприклад, Договір про відкрите небо, 2020 р.);

- ціннісна криза, що породжує досить потужне послаблення ліберальної демократії та потребує негайно вирішення;

- міжнародна складова, що характеризується негативними наслідками від конфронтації між США та КНР.

У цій статті буде запропоновано 3 варіанти політики, які, на нашу думку, є найефективнішими та матимуть результат. Ціннісну базу запропонованих варіантів політики складають цінності, що не суперечать загальноприйнятим у США.

«Модернізація стратегії економічної співпраці та зміна структури ринку». На сьогодні глобальні виклики у міжнародних економічних відносинах набувають рис конфліктності у боротьбі за ресурси між країнами-лідерами. До цієї боротьби долучаються й країни, що розвиваються, та країни третього світу, стаючи на бік тієї чи іншої торговельної філософії, а отже, підтримуючи чи засуджуючи дії тієї чи іншої економічно могутньої країни.

«Фактор Російської Федерації». Хоч Російська Федерація і випадає із контексту боротьби за глобальне лідерство через програш КНР та США за основ-

ними показниками, однак у питанні щодо світового лідерства Росія може стати союзником для боротьби проти Китаю.

Через напруження в американо-російських відносин керівництво Кремля переорієнтовується на Схід і шукає собі союзника в обличчі Китаю, що в свою чергу лише посилить КНР і відкриє нові можливості для боротьби проти США. Подібний варіант є неприпустимим, адже може якісно змінити баланс сил між Америкою та Китаєм. У цього варіанту політики є два можливі шляхи розвитку. Першим варіантом є повернення Росії в лави західних держав, повне зняття санкцій та пробачення їй агресивних дій в Україні.

«Американська могутність». Думки про настання «Холодної війни 2.0» або порівняння КНР т СРСР стали звичними у наш час. Зазначений варіант передбачає використання фактору військової сили Америки з метою зупинити тенденції КНР до поглинання Індो-Тихоокеанського регіону.

Китай не готовий йти на відкриту військову конфронтацію з США, допоки рівень його військових потужностей не буде таким, як американський, або й переважить його. Саме тому у США є чудова можливість для збільшення власної військової присутності на територіях дружніх держав – Південна Корея, Тайвань. У короткостроковій перспективі це створить напруження і, найімовірніше, поглибить кризу, але у довгостроковій перспективі змусить КНР змінити власні прагнення щодо регіону та світу загалом.

Виходячи із вищесказаного, пропонуються такі рекомендації:

- розробити чітку та ефективну американо-китайську стратегію, що міститиме економічні, політичні, військові, технічні складові у взаємодії з КНР;
- розширити список державних інвестицій у критично важливі елементи інфраструктури з метою отримання незалежності від китайської продукції;
- реорганізувати державний борг та включити проблему його зменшення у довгострокові економічні плани;
- відновити контакти із союзниками в Індо-Тихоокеанському регіоні, втрачені внаслідок політики ізоляціонізму;
- напрацювати план економічної допомоги для країн, що постраждали внаслідок глобальної кризи (аби мати можливість конкурувати з Китаєм у питаннях економічних впливань).

Джерела та література

1. Корсунський С. Зовнішня політика в епоху трансформацій. Як не залишитись на узбіччі історії. Vivat, 2020.
2. USA vs. China Trade War Illustrated in 6 Visualizations. URL: <https://howmuch.net/articles/trade-war-in-6-visualizations>
3. The Longer Telegram: Toward A new American China Strategy, by Anonymous, URL: <https://www.atlanticcouncil.org/wp-content/uploads/2021/01/The-Longer-Telegram-Toward-A-New-American-China-Strategy.pdf>
4. Корсунський С. Чи буде у світі нова велика війна і де вона може розпочатись? URL: <https://zn.ua/ukr/international/chi-bude-u-sviti-nova-velika-vijna-i-de-vona-mozhe-rozpochatisja.html>
5. The Modern China-Russia-US Triangle Why we can't expect a stable "two vs one" dynamic this time around, by Vu Le Thai Hoang and Huy Nguyen, URL: <https://thediplomat.com/2021/06/the-modern-china-russia-us-triangle/>

6. Great Power Competition Doesn't Have to Be Bad. China–U.S. competition could actually be a net good for the world – if the middle powers can steer it in the right direction, by Fatih Oktay, URL: <https://thediplomat.com/2021/07/great-power-competition-doesnt-have-to-be-bad/>

7. National Security Strategy of the United States of America, December 2017 URL: <https://www.documentcloud.org/documents/4332347-NSS-Final-12-18-2017-0905.html>

Дорош Назар

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ДЕРЖАВИ «СЕРЕДНЬОЇ СИЛИ» В КОНФЛІКТНОМУ ВРЕГУЛЮВАННІ: КЕЙС ЯПОНІЇ

***Анотація.** Держави «середньої сили» є одними із ключових акторів світової арени у сучасній системі міжнародних відносин. Такі держави є важливими у конфліктному врегулюванні, що є однією з їх характеристик. Прикладом держав «середньої сили» є Японія, що бере безпосередню участь у розбудові миру в різних регіонах світу.*

***Ключові слова:** держави «середньої сили», Японія, конфлікт, конфліктне врегулювання.*

***Abstract.** «Middle power» states are one of the key actors on the world arena in the modern system of international relations. Such states are important for conflict resolution which is one of their characteristics. The example of “middle power” is Japan, which is directly involved in peacebuilding in various parts of the world.*

***Keywords:** «middle power», Japan, conflict, conflict resolution.*

Міжнародне середовище постійно змінюється. В умовах відсутності визначеної системи міжнародних відносин дедалі більше уваги приділяється акторам, які мають змогу впливати на міжнародні процеси, але не конкурують за гегемонію. Такими державами визначаються держави «середньої сили». Наразі немає єдиної дефініції держави «середньої сили», однак дослідники виділяють кілька характерних рис для таких держав. По-перше, це країни з достатнім авторитетом та статусом не тільки у своєму регіоні, а й на міжнародній арені загалом, який дозволяє їм впливати на політичні процеси. По-друге, як зауважив Е. Йордаан, це те, що «усі держави „середньої сили” демонструють зовнішньополітичну поведінку, яка стабілізує та легітимізує глобальний порядок, здебільшого через багатосторонні та спільні ініціативи» [3]. І по-третє, всі держави мають середні показники могутності, не конкуруючи за звання великої держави чи наддержави.

Зважаючи на вище наведені аспекти, «державу середньої сили» можна виділити як державу ліберального устрою, з вільною ринковою економікою, що володіє середніми параметрами могутності на міжнародній арені, має специфічні риси поведінки на міжнародній арені, виступаючи медіатором або допомагає знайти компроміс у міжнародних суперечках. Такі країни відображають здатність діяти на світовій арені, але водночас нездатність здійснювати гегемоністський вплив.

Японія є однією з провідних країн у сфері економіки, технологій, культури та інших сферах. Сумісність факторів того, як Японія представлена на міжнародній арені, дає змогу виокремити її як державу «середньої сили». Однією з